

H. C. Andersen – Eventyr 063: Den gamle Gravsteen. (1852) (eller Den gamle Liigsteen, en Historie) Originalversion. Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan, beklageligvis, opstå alligevel (pga. såkaldt konverterings-divergens); læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.	H. C. Andersen - Eventyr 063: Den gamle gravsten. En historie (1852) Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) © blå tekst = ord ændret i forhold til originalen. (Justering ifølge 1948-sprogreformen er ikke farvemarkeret) Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan beklageligvis opstå alligevel (pga. såkaldt konverterings-divergens); læsning ´på tværs´ bør dog være muligt.
- I en af de smaa Kjøbsteder, hos en Mand, der havde sin egen Gaard, sad hele Familien i Kreds sammen om Aftenen, paa den Aarstid, da man siger "Aftenen længes;" det var endnu mildt og varmt; Lampen var tændt, de lange Gardiner hang ned for Vinduerne, hvor der stode Blomsterpotter, og udenfor var det et deiligt Maaneskin; men det talte de nu ikke om, de talte om en gammel, stor Steen, der laae nede i Gaarden, tæt ved Kjøkkendøren, hvor Pigerne tidt opstillede det skurede Kobbertøi, for at det skulde tørres i Solen, og hvor Børnene gjerne legede, - det var egentlig en gammel Gravsteen. "Ja," sagde Manden i Huset, "jeg troer den er fra den gamle nedbrudte Klosterkirke; der blev jo solgt baade Prædikestol, Epitaphier og Gravstene! min salig Fader købte flere af disse, de bleve slaaede itu til Brolægning, men denne Steen blev tilovers og er siden bleven liggende i Gaarden." "Man kan godt see, at det er en Gravsteen," sagde den ældste af Børnene, "der er endnu at see paa den et Timeglas og et Stykke af en Engel, men Indskriften der stod, er næsten reent slettet ud, undtagen det Navn Preben og et stort "S", der staaer lige bag efter og lidt længere nede "Marthe;" men mere kan man ikke faae ud og	- I en af de små købstæder, hos en mand, der havde sin egen gård, sad hele familien i kreds sammen om aftenen, på den årstid, da man siger "aftenen længes". Det var endnu mildt og varmt; lampen var tændt, de lange gardiner hang ned for vinduerne, hvor der stod blomsterpotter, og udenfor var det et dejligt måneskin. Men det talte de nu ikke om, de talte om en gammel, stor sten, der lå nede i gården, tæt ved køkkendøren, hvor pigerne tit opstillede det kobbertøj de havde skuret, for at det kunne tørres i solen, og hvor børnene gerne legede – det var egentlig en gammel gravsten. "Ja," sagde manden i huset, "jeg tror den er fra den gamle nedrevne klosterkirke. Der blev jo solgt både prædikestol, mindetavler og gravsten! Min salig fader købte flere af disse, de blev slået i stykker til brolægning, men denne sten blev tilovers og er siden blevet liggende i gården." - "Man kan godt se, at det er en gravsten," sagde den ældste af børnene, "der er endnu et timeglas at se på den og et stykke af en engel, men indskriften der stod, er næsten helt slettet ud, undtagen det navn ´Preben´ og et stort ´S´, der står lige bag efter og lidt længere nede ´Marthe´; men mere kan man ikke få ud af det og det er

det er da kun, naar det har regnet eller vi have vasket den, at det staaer tydeligt."

"Herre Gud, det er Preben Svanes og hans Hustrues Gravsteen!" sagde en gammel Mand derinde, der kunde, i sin Alder, godt være Bedstefader til dem Allesammen i Stuen. "Ja, det Ægtepar var et af de sidste som bleve jordede paa den gamle Klosterkirkegaard! det var et gammelt, hæderligt Par fra mine Dreng-Aar! Alle kjendte dem, og Alle holdt af dem, de vare Alders-Kongeparret her i Byen! Folk sagde om dem at de eiede over en Tønde Guld, og dog gik de simpelt klædt, i det groveste Tøi, men deres Linned var saa skinnende hvidt. Det var et deiligt gammelt Par, Preben og Marthe! - Naar de sad paa Bænken, der var oppe paa Husets høie Steentrappe, som det gamle Lindetræ heldede sine Grene over, og de nikkede venligt og mildt, saa blev man ordenlig glad derved. De vare saa mageløse gode mod de Fattige! de bespiste dem, de klædte dem, og der var Fornuft og sand Christendom i al deres Godgjørenhed. Først døde Konen! jeg husker den Dag saa godt! jeg var en lille Dreng og med min Fader inde hos gamle Preben, lige idet at hun var hensovet; den gamle Mand var saa bevæget, græd, som et Barn.

- Liget laae endnu i Sovekammeret, tæt ved, hvor vi sad, - han talte til min Fader og et Par Naboer, om hvor eensomt der nu vilde blive, hvor velsignet hun havde været, hvormange Aar de havde levet sammen, og hvorledes det gik til at de bleve kjendte med hinanden og fik hinanden kjær; jeg var som sagt, lille, og stod og hørte til, men det opfyldte mig forunderligt at høre paa den gamle Mand, og see, hvorledes han mere og mere blev livlig, fik røde Kinder, idet han talte om Forlovelses Dagene, hvor yndig hun havde været, hvormange smaa uskyldige Omveie han havde gaaet for at træffes med hende, og han talte om Bryllups-Dagen, hans Øine lyste derved, han levede ligesom tilbage igjen i den Glædes-Tid, og saa laae hun nu inde i Kammeret tæt ved død, en gammel Kone, og han var en gammel Mand og talte om Haabets Tid! - - ja, ja, saaledes gaaer det! Da var jeg et Barn kuns og nu er jeg gammel, gammel, som Preben Svane. Tiden gaaer og Alting skifter! -

enda kun, når det har regnet eller vi har vasket den, at det står tydeligt."

"Herregud, det er Preben Svanes og hans hustrus gravsten!" sagde en gammel mand derinde, der med sin alder godt kunne være bedstefar til dem alle sammen i stuen. "Ja, det ægtepar var et af de sidste, som blev jordet på den gamle klosterkirkegård! Det var et gammelt, hæderligt par fra mine drengeår! Alle kendte dem, og alle holdt af dem, de var alders-kongeparret her i byen! Folk sagde om dem at de ejede over en tønde guld, og alligevel gik de helt almindelig klædt, i det enkleste tøj, men deres linned var altid så skinnende hvidt. Det var et dejligt gammelt par, Preben og Marthe! - Når de sad på bænken, der var oppe på husets høje stentrappe, som det gamle lindetræ hældede sine grene over, og når de nikkede venligt og mildt, så blev man ordentlig glad derved. De var så mageløse gode mod de fattige! De bespiste dem, de gav dem tøj, og der var fornuft og sand kristendom i al deres godgjørenhed. Først døde konen! Jeg husker den dag så godt; jeg var en lille dreng og med min fader inde hos gamle Preben, lige da hun var sovet hen. Den gamle mand var så bevæget, han græd som et barn. -

- Liget lå endnu i sove-kammeret, tæt ved, hvor vi sad. Preben talte til min fader og et par naboer, om hvor ensomt der nu ville blive, hvor velsignet Marthe havde været, hvor mange år de havde levet sammen, og hvordan det gik til at de havde mødt hinanden og fik hinanden nær. Jeg var, som sagt, en lille dreng, og stod bare og lyttede, men det opfyldte mig forunderligt at høre på den gamle mand, og se, hvordan han mere og mere blev livlig, fik røde kinder, mens han talte om forlovelses-dagene, hvor yndig hun havde været, hvor mange små uskyldige omveje han havde gået for at træffes med hende. Og han talte om bryllupsdagen: hans øjne lyste derved, han levede sig ligesom tilbage igen til den glædestid, og nu lå hun så inde i kammeret tæt ved - død, en gammel kone. Og han var en gammel mand og talte om håbets tid! - - ja, ja, sådan går det! Dengang var jeg jo et barn og nu er jeg gammel, gammel, som Preben Svane dengang var det. Tiden går og alting skifter! -

Jeg husker saa godt hendes Begravelses-Dag, gamle Preben gik lige bag efter Liigkisten. Et Par Aar forud havde Ægteparret ladet deres Gravsteen hugge med Indskrift og Navne, paa Dødsaaet nær; Stenen blev om Aftenen kjørt hen og lagt paa Graven, - og Aaret eftre løftedes den igjen og gamle Preben kom ned til sin Hustru. - Der var ikke den Rigdom efter dem, som Folk havde troet og sagt, det der var, kom til Familien, langt ude, den man aldrig før havde vidst om. Det Bindingsværks Huus, med Bænken paa den høie Steentrappe udner Lindetræet, blev revet ned af Magistraten, thi det var altfor brøstfældigt til at de turde lade det staae. Siden, da det gik med Klosterkirken ligesaadan og Kirkegaarden blev hævet, saa kom Prebens og Marthes Gravsteen, som Alt derfra, til hvem, der vilde kjøbe det, og nu er det truffet saa, at den ikke er bleven slaaet i Stykker og brugt, men ligger endnu i Gaarden til Legested for de Smaa, og til Hylde for Pigens skurede Kjøkkentøi. - Den brolagte Gade gaaer nu hen over gamle Prebens og hans Hustrues Hvilested; Ingen husker dem mere!"

Og den gamle Mand, som fortalte alt dette, rystede veemodig med Hovedet. "Glemmes!" - "Alt skal glemmes!" sagde han.

Og saa talte de i Stuen om andre Ting; men den mindste Dreng derinde, et Barn med store, alvorlige Øine, krøb op paa Stolen bag Gardinerne, og saae ned i Gaarden, hvor Maanen skinnede klart paa den store Steen, der altid før havde syntes ham tom og flad, men nu laae der, som et heelt stort Blad af en Historiebog. Alt hvad Drengen havde hørt om Preben og hans Hustru havde Stenen inde; og han saae paa den, og han saae op mod den klare, lyse Maane, i den rene, høie Luft og det var ligesom et Guds Ansigt, der skinnede ud over Jorden.

"Glemmes! - Alt skal glemmes!" lød det inde i Stuen, og i det Øieblik kyssede en usynlig Engel Drengens Bryst og Pande og hviskede stille: "Gjem det givne Frøkorn vel, gjem det til Modenhedens Tid! - Ved Dig, du Barn, skal den udslettede Indskrift, den smuldrende Gravsteen, med lyse gyldne Træk staae for kommende Slægter! Det gamle Ægtepar skulle igjen Arm i

Jeg husker så godt Marthes begravelsesdag, gamle Preben gik lige bagefter ligkisten. Et par år tidligere havde ægteparret ladet deres gravsten hugge med indskrift og navne, alt undtagen dødsåret. Stenen blev om aftenen kørt hen og lagt på graven, – og året efter løftedes stenen igen og gamle Preben kom ned til sin hustru. – Der var ikke den rigdom efter dem, som folk havde troet og sagt. Det der var, gik til familien langt ude, den man aldrig før havde vidst om. Og bindingsværkshuset, med bænken på den høje stentrappe under lindetræet, blev revet ned af magistraten, for det var alt for faldefærdigt til at de turde lade det stå. Siden, da det gik samme vej med klosterkirken og kirkegården blev nedlagt, så gik Prebens og Marthes gravsten, ligesom de andre gravsten derfra, til de, der ville købe dem. Og nu er det gået sådan, at den gravsten ikke er blevet slået i stykker og brugt, men stadig ligger i gården – som legested for de små, og som hylde for pigens skurede køkkentøj. – Byens brolagte gade går nu hen over gamle Prebens og hans hustrus hvilested; ingen husker dem mere!"

Og den gamle mand, som fortalte alt dette, rystede bedrøvet med hovedet. "Glemmes!" – "Alt skal glemmes!" sagde han.

Og så talte de i stuen om andre ting; men den mindste dreng derinde - et barn med store, alvorlige øjne - krøb op på stolen bag gardinerne, og så ned i gården, hvor månen skinnede klart på den store sten, der før altid havde syntes ham tom og flad, men nu lå, som et helt stort blad i en historiebog. Alt hvad drengen havde hørt om Preben og hans hustru Marthe havde stenen inde i sig. Og han så på den, og han så op mod den klare, lyse måne, i den rene, høje luft og det var ligesom et Guds ansigt, der skinnede ud over jorden.

-
"Glemmes! – Alt skal glemmes!" lød det inde i stuen, og i det øjeblik kyssede en usynlig engel drengens bryst og pande og hviskede stille: "Gem dette frø-korn godt, gem det til modenhedens tid! – Ved dig, du barn, skal den næsten udslettede indskrift, den smuldrende gravsten med sine lyse gyldne træk, føres videre til kommende slægter! Det gamle ægtepar skal

Arm, vandre did gennem de gamle Gader, og smilende med friske, røde Kinder, sidde paa Steentrappen under Lindetræet, og nikke til Fattig og Rig. Frøkornet fra denne Time vil, gennem Aaringer, voxe til et blomstrende Digterværk. Det Gode og Skjønne glemmes ikke, det lever i Sagn og Sange."	igen, arm i arm, vandre rundt gennem de gamle gader, og - smilende med friske, røde kinder - sidde på stentrappen under lindetræet, og nikke til fattig og rig. Frø-kornet fra denne time vil, gennem mange år, vokse til et blomstrende digterværk. Det gode og skønne glemmes ikke - det lever i sagn og sange."
Originalteksten, bragt her mhp. sammenligning med ændringerne i 2019-versionen, er fra Det Kongelige Biblioteks HCA online-arkiv (efter DSL-udgaven 1963-1967). Der kan være enkelte 'digitale fejl' i disse ældre online-originaler. Link: http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101103141246/http://www2.kb.dk/elib/lit//dan/andersen/eventyr.dsl/index.htm	Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) ©